

Uchwała nr XXIV / 275 / 16
Rady Gminy Suchy Las
z dnia 24 listopada 2016 r.
w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
na terenie Gminy Suchy Las na lata 2017-2025

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 poz. 930 ze zm.), Rada Gminy Suchy Las uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchy Las na lata 2017-2025, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Suchy Las.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.

*Załącznik do uchwały nr XXIV/275/16
Rady Gminy Suchy Las
z dnia 24 listopada 2016 r.*

**GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY SUCHY LAS
NA LATA 2017-2025**

październik 2016 rok

Spis treści

Wprowadzenie	4
--------------------	---

Rozdział I

Ogólna charakterystyka gminy Suchy Las.....	7
---	---

Rozdział II

Diagnoza problemów społecznych w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie.....	16
2.1. Osoby niepełnosprawne, długotrwale chore i starsze	23
2.2. Ubóstwo, bezrobocie i wykluczenie społeczne.....	27
2.3. Rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.....	32
2.4. Problem uzależnień: alkoholizm, narkomania	35
2.5. Przemoc w rodzinie.....	38

Rozdział III

Analiza SWOT obszarów strategicznych wybranych problemów społecznych na terenie gminy Suchy Las.....	43
Obszar 1: Osoby niepełnosprawne, długotrwale chore i starsze	43
Obszar 2: Ubóstwo, bezrobocie i wykluczenie społeczne	44
Obszar 3: Rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi	45
Obszar 4 Problem uzależnień: alkoholizm, narkomania	46
Obszar 5 Przemoc w rodzinie	46

Rozdział IV

Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	48
4.1. Misja	49
4.2 Cele strategiczne	50
4.3. Wskaźniki realizacji działań zawartych w strategii	51

Rozdział V	
Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowania	53
Rozdział VI	
Monitoring i ewaluacja strategii.....	54
Zakończenie	55
Bibliografia.....	56
Spis tabel, wykresów, map	57

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art.17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych o charakterze obowiązkowym przewiduje: *„opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*.

Zgodnie z art. 16 b ust. 2 Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej,
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań
 - c) sposobów realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji celu (Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. Dz.U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Pod wpływem przeobrażeń ekonomiczno – społecznych, polityka społeczna w Polsce ulega przekształcaniu – od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los. W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie lat jest nauka umiejętności niezbędnych do radzenia sobie z problemami. Ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny

wpływ na konstrukcje dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Różnorodność zadań realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej odzwierciedlają akty prawne w oparciu, o które je realizuje. Ośrodek prowadzi swoją działalność w szczególności na podstawie:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015r., poz.114 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016 r., poz.169),
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 966, ze zm.),
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 357. ze zm.),
- ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 150) oraz przepisach prawa miejscowego,
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r., poz. 225 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r., poz.149 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz.1286 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r., poz. 721 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),

- ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885),
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015, poz. 332 z późn. zm.),
- Uchwały nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020 (M.P. z 2014 r., poz. 671),
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r., poz. 1375 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (Dz. U. z 2015r.,poz.581),
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015, poz. 1515),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013, poz. 885 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2016 r. poz. 615),
- ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2016 poz. 195),
- ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. –Kodeks Postępowania Administracyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 23).

Niniejsza strategia dla gminy Suchy Las na lata 2017-2025 jest dokumentem silnie osadzonym w obecnej rzeczywistości, wskazuje kierunki i sposoby osiągnięcia celów, w zamierzeniu poprawiających jakość życia mieszkańców.

Jako element żywy strategia będzie podlegać ciągłym zmianom, będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zarówno administracji rządowej, samorządowej jak i organizacji pożytku publicznego zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją.

Rozdział I

Ogólna charakterystyka gminy Suchy Las

Gmina Suchy Las jest gminą wiejską, leżącą w środkowej części województwa wielkopolskiego, na północ od miasta Poznania – stolicy województwa. Administracyjnie gmina Suchy Las należy do powiatu poznańskiego. Razem z 21 jednostkami administracyjnymi położonymi wokół Poznania tworzy strefę podmiejską zwaną Poznańskim Obszarem Metropolitalnym. Gmina Suchy Las graniczy:

- od południa – z miastem Poznań (Piątkowo, os. Marysieńki, Podolany, Strzeszyn, Strzeszynek i Psarskie); granicę stanowi tu miejscowość Suchy Las i część Złotnik,
- od zachodu - z gminą Rokietnica; granicę stanowią tu miejscowości: Złotniki, Gołęczewo i Zielątkowo,
- od północy - z miejską gminą Oborniki Wlkp.; miejscowościami granicznymi są tutaj Chłudowo i Zielątkowo,
- od północnego wschodu - z gminą Murowana Goślina,
- od wschodu - z gminą Czerwonak; granicę stanowi tu rzeka Warta.

Gmina Suchy Las zajmuje powierzchnię 11 605 ha, co stanowi 6,1% powierzchni powiatu poznańskiego oraz 1,4% powierzchni województwa wielkopolskiego. Suchy Las wyróżnia się na tle innych gmin powiatu poznańskiego, jak również gmin całej Polski nietypowym wewnętrznym podziałem administracyjnym. W skład gminy wchodzi osiem miejscowości: Biedrusko, Chłudowo, Gołęczewo, Suchy Las, Zielątkowo, Złotkowo, Złotniki i Jelonek. Rada Gminy swoimi uchwałami powołała jednaście jednostek pomocniczych – sześć sołectw i pięć osiedli. Złotniki zostały podzielone na trzy jednostki pomocnicze: Złotniki-Osiedle, Złotniki-Wieś oraz Osiedle Grzybowe. Do osiedli zaliczono: Suchy Las, Suchy Las – Wschód, Biedrusko, Złotniki-Osiedle i Osiedle Grzybowe. W skład sołectw zaliczono: Chłudowo, Gołęczewo, Zielątkowo, Złotkowo, Złotniki - Wieś i Jelonek. Ośrodkiem gminnym jest miejscowość Suchy Las. Gminę wyróżnia również położony na jej terenie poligon, wliczany w granice ewidencyjne miejscowości Biedrusko, zajmujący ok. 60% powierzchni całej gminy. Poligon jest wyjątkowo malowniczym obszarem, o niesłychanie ciekawej faunie i florze, a ze względu na bliskość Poznania pełni funkcję „zielonych płuc miasta”.

Gmina Suchy Las charakteryzuje się bardzo korzystnym położeniem w układzie sieci transportowej. Obszar gminy przecina droga krajowa nr 11 o znaczeniu międzyregionalnym

(Poznań – Oborniki – Piła - Kołobrzeg). Droga ta jest jedyną drogą odprowadzającą ruch z Poznania w kierunku północnym do Koszalina. W zachodniej części gminy przebiega linia kolejowa relacji Poznań – 6 Kulminacja Góry Moraskiej znajduje się na terenie Miasta Poznania w odległości 300 m od granicy gminy Suchy Las. Oborniki – Piła-Kołobrzeg. Natomiast wzdłuż wschodniej granicy gminy, przez miejscowość Biedrusko, przebiega droga powiatowa nr 2406P, klasy G. Most zlokalizowany w Biedrusku jest jedyną przeprawą przez rzekę Wartę między Poznaniem, a Obornikami. Droga prowadząca z Poznania przez Biedrusko i dalej na prawy brzeg Warty stanowi jedyne alternatywne połączenie w stosunku do drogi wojewódzkiej nr 196 prowadzącej z Poznania w stronę Murowanej Gośliny i Wągrowca. Na terenie poligonu wojskowego zlokalizowane są drogi prowadzące do Chłudowa i Złotnik. Na co dzień są one wyłączone z użytku publicznego, jednak stanowią pewnego rodzaju alternatywę w komunikacji pomiędzy miejscowościami gminy. Ponadto w miejscowości Złotkowo zbudowany został węzeł komunikacyjny zachodniej obwodnicy poznańskiej. Obwodnica ta odciąża drogę krajową nr 11 na odcinku Poznań - Suchy Las i skieruje ruch samochodów osobowych i ciężarowych poprzez gminę Rokietnica.

Suchy Las jest gminą malowniczą, nowoczesną i prężnie rozwijającą się, przez co przyciąga zarówno inwestorów, jak i osoby chcące osiedlić się z dala od miejskiego zgiełku. Najbardziej atrakcyjne i cenne obszary objęte zostały ochroną poprzez utworzenie w 1994 r. Obszaru Chronionego Krajobrazu „Biedrusko”, który bezpośrednio łączy się z Zespołem Przyrodniczo – Krajobrazowym „Morasko”, położonym na obszarze miasta Poznania. Unikatem na skalę europejską jest usytuowany na tym terenie „Rezerwat Meteorytów”, w którym można zobaczyć kratery powstałe na skutek deszczu meteorytów. Gmina Suchy Las z powodu swojego położenia na obszarze Pojezierza Wielkopolskiego jest gminą atrakcyjną pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Na terenie gminy znajduje się Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (OOS) „Biedrusko” o powierzchni 9 938,1 ha, obejmujący teren poligonu Biedrusko (z wyłączeniem miejscowości Biedrusko) oraz Specjalny Obszar Ochrony (SOO) „Dolina Samicy” obejmujący teren o powierzchni 2 391 ha. Ostoja Dolina Samicy rozpościera się między górnym i środkowym biegiem rzeki Samicy, która jest lewym dopływem Warty. Na terenie gminy tworzone są dogodne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, co nie tylko przyciąga inwestorów, ale przede wszystkim owocuje nowymi miejscami pracy. Bliskie sąsiedztwo Poznania wpływa również na rozwój budownictwa mieszkaniowego, usług i bazy sportowo-rekreacyjnej. Gmina posiada własną komunikację publiczną oraz przedsiębiorstwo komunalne. Dysponuje pełną infrastrukturą techniczną, obiektami użyteczności publicznej. Obecnie podejmowane są kroki w kierunku

informatyzacji miejscowości. W tym celu budowana jest sieć światłowodowa przez spółkę gminną GCI Sp. z o.o. Na terenie gminy funkcjonują przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, ośrodki zdrowia, Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna z filiami bibliotecznymi w Złotnikach Osiedlu oraz w Chłudowie, apteki, centrum handlowe i banki.

Nieustannie prowadzone są inwestycje drogowe mające na celu budowę nowych, bezpiecznych dróg i modernizację już istniejących.

Mapa nr 1 Gmina Suchy Las

Źródło: www.suchylas.pl

Gmina Suchy Las podzielona jest na jednaście jednostek pomocniczych:

- osiedla: Suchy Las, Suchy Las – Wschód, Biedrusko, Złotniki – Osiedle, Osiedle Grzybowe,
- sołectwa: Chłudowo, Gołęczewo, Zielątkowo, Złotkowo, Złotniki – Wieś, Jelonek.

Suchy Las jest osiedlem znajdującym się na południu gminy, bezpośrednio graniczącym z miastem Poznań. To sąsiedztwo nadaje osiedlu typowo podmiejski charakter. Suchy Las, jeszcze w latach 60-tych zamieszkiwany był głównie przez ludność rolniczą. Powierzchnia Suchego Lasu wynosi 642,01 ha. Obecnie jest to obszar objęty systematyczną migracją mieszkańców Poznania. Powstają tu liczne, osiedla domów jednorodzinnych i wielorodzinnych. Intensywnie rozwija się budownictwo indywidualne. Migracja

mieszkańców Poznań - Suchy Las jest bardzo dynamiczna, zlokalizowana w bliskim otoczeniu miasta. Przekłada się to na znaczną różnicę cen nieruchomości i gruntów budowlanych pomiędzy aglomeracją miejską, a obszarami podmiejskimi.

Suchy Las -to nowoczesne, prężnie rozwijające się osiedle, które czerpiąc korzyści z bliskości dużego miasta, nie przestaje utrzymywać swego specyficznego charakteru. Funkcjonują tu wszystkie niezbędne placówki użyteczności publicznej: ośrodki zdrowia, szkoła podstawowa, gimnazjum, przedszkola publiczne i prywatne, apteki, banki, Park Wodny Octopus, hala sportowo - widowiskowa Gminnego Ośrodka Sportu, Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna, centrum handlowe. Osiedle wyposażone jest w znacznej części we wszystkie urządzenia infrastruktury technicznej, a władze gminy konsekwentnie uzupełniają uzbrojenie kolejnych terenów.

Suchy Las –Wschód obejmuje obszar miejscowości Suchy Las, położony na wschód od ulicy Obornickiej. Osiedle powołane zostało Uchwałą nr XXX/291/13 Rady Gminy Suchy Las z dnia 31 stycznia 2013 r. Na terenie jednostki pomocniczej znajduje się min. kościół, remiza strażacka, pomnik komandora maltańskiego Michała Stanisława Dąbrowskiego, działa tu również centrum handlowe Nowy Rynek, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Filia Szkoły Podstawowej im. Wojciech Bogusławskiego.

Biedrusko Osiedle Biedrusko zlokalizowane jest w północno – wschodniej części gminy Suchy Las, przy szosie z Poznania do Murowanej Gośliny i Wągrowca. Wraz z przylegającym do niego poligonem, znajduje się na terenie kompleksu leśnego o powierzchni 7 579 ha. Na rozciągającym się od stron północnej, południowej i zachodniej poligonie wojskowym funkcjonuje Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych. Poligon ten spełnia aktualnie funkcje szkoleniowe. Do końca lat 80-tych Biedrusko było „terenem zamkniętym". Obecnie dojazd do tej miejscowości od strony zachodniej jest nadal utrudniony. Obowiązuje tu regulamin korzystania z drogi ul. Łagiewnickiej przez rowerzystów w dni wolne od pracy (w pozostałe dni poligon jest terenem zamkniętym). Biedrusko ma charakter osiedla wysoce zurbanizowanego, z dominującą funkcją mieszkaniową.

Chludowo to miejscowość o powierzchni 923,60 ha, położona w północnej części gminy Suchy Las, przy drodze krajowej nr 11 z Poznania do Obornik i Piły. Po wojnie było wsią nastawioną na produkcję rolniczą i ośrodkiem misyjnym księży werbistów, co trwa do dnia dzisiejszego. Najważniejszym zabytkiem Chludowa jest piękny, modrzewiowy kościół p.w. Wszystkich Świętych, wzniesiony z inicjatywy zakonu Cysterek z Owińsk. Na terenie wsi znajduje się filia biblioteki gminnej, a od roku 1934 swą siedzibę ma Zgromadzenie

Księży Werbistów. W zabytkowym parku, w budynkach Zgromadzenia znajduje się Muzeum Etnograficzno - Misyjne.

Gołęczewo jest położone w zachodniej części gminy Suchy Las, na zachód od drogi krajowej nr 11 i linii kolejowej z Poznania do Obornik. Jego powierzchnia wynosi 532,01 ha. W pobliżu miejscowości znajdują się malownicze tereny doliny rzeki Samicy Kierskiej. Są one interesujące pod względem przyrodniczym, zachęcają do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Ponadto w miejscowości znajduje się duża ilość obiektów zabytkowych, będących pod opieką Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Gołęczewo jest wsią typowo rolniczą, z mocno rozwiniętym sadownictwem i ogrodnictwem. Na jego terenie osiedla się coraz więcej ludzi. Posiada tereny pod budownictwo jednorodzinne, wyposażone w urządzenia infrastruktury technicznej niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju mieszkalnictwa.

Zielątkowo -jest niewielką wsią (o powierzchni 612,68 ha), położoną w północno – zachodniej części gminy. Szczególną uwagę zwraca bliskość malowniczej doliny rzeki Samicy Kierskiej, co stanowi atrakcję turystyczną dla cyklistów i amatorów pieszych wycieczek. Obecnie Zielątkowo jest wsią rolniczą, ale cecha ta stopniowo zanika. Osiedla się tu coraz więcej ludzi nie zajmujących się rolnictwem, szukających spokoju, ciszy i bliskości przyrody.

Złotkowo jest niewielką wsią, położoną w zachodniej części gminy, przy szlaku krajowym nr 11 z Poznania do Obornik. Powierzchnia wsi wynosi 302,29 ha. W 1910 r. w pobliżu Złotkowa, w bezodpływowym oczku wodnym odkryto jedyne w Wielkopolsce stanowisko strzelby przekopowej (ryby z rodziny karpiowatych). W 2001 r. utworzony został Torfowiskowy Rezerwat Przyrody Gogulec. Obecnie, z racji położenia przy drodze krajowej nr 11, Złotkowo coraz bardziej traci dawny – rolniczy charakter, stając się terenem atrakcyjnym dla podmiotów gospodarczych. W miejscowości Złotkowo powstał węzeł komunikacyjny Zachodniej Obwodnicy Poznania. Budowa obwodnicy na odcinku Głuchowo – Złotkowo ma stanowić fragment dwujezdniowej drogi ekspresowej S11, łączącej Poznań z Koszalinem oraz drogi ekspresowej S-5, łączącej Poznań z Wrocławiem. W Głuchowie S11 łączy się z autostradą A2.

Złotniki składają się z trzech jednostek pomocniczych o łącznej powierzchni 954,33 ha. Są to: *Złotniki Wieś, Osiedle Grzybowe i Złotniki Osiedle.*

Osiedle Grzybowe – jego budowa rozpoczęła się w 1996 r. na części gruntów należących wcześniej do Akademii Rolniczej w Poznaniu. Zabudowę osiedla tworzą domy

jednorodzinne, szeregowe i czterorodzinne. Osiedle posiada własny rynek, sklepy i sieć dróg wewnętrznych.

Złotniki Osiedle – jest położone po obu stronach drogi krajowej nr 11 z Poznania do Obornik. Obok zabudowy mieszkalnej, jest to miejsce dużej aktywności podmiotów gospodarczych.

Złotniki Wieś – miejscowość położona w południowo zachodniej części gminy. W starej części, typowo wiejskiej, zachował się zabytkowy budynek dawnej szkoły z 1885 r. W tej części znajduje się Zakład Doświadczalny Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, który prowadzi gospodarstwo rolne na obszarze ok. 600 ha, zajmując się uprawami polowymi oraz hodowlą.

Jelonek to dawna osada. Uchwałą nr XXVII/251/12 Rady Gminy Suchy Las z dnia 25 października 2012 r. powołano nową jednostkę pomocniczą – sołectwo Jelonek. Wcześniej miejscowość była częścią Złotnik Osiedla. Obecnie Jelonek, leżący przy drodze krajowej nr 11 jest ceniony przez inwestorów głównie z powodu korzystnej lokalizacji do prowadzenia działalności gospodarczej. Obok zabudowy mieszkalnej znajdują się na jego terenie liczne zakłady handlowe, usługowe i produkcyjne (Diagnoza aktualnego stanu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Suchy Las).

Ludność gminy Suchy Las w grudniu 2015r. 15797 osób.

Na terenie Gminy Suchy Las funkcjonują następujące placówki oświatowe:

1. Przedszkola:

- Przedszkole Leśnych Ludków w Suchym Lesie,
- Przedszkole Misia Uszatka w Suchym Lesie –filia w Złotnikach,
- Przedszkole w Zespole Szkół im. 7 Pułku Strzelców Konnych w Biedrusku,
- Przedszkole w Zespole Szkół im. o M. Żelazka w Chłudowie,
- Przedszkole- oddział przedszkolny w Golęczewie,
- Prywatne Przedszkole „Piraciki” w Suchym Lesie,
- Prywatne Przedszkole „Wesoły Delfinek” w Suchym Lesie,
- Prywatne Przedszkole „Natura”,
- Niepubliczne Przedszkole Kompetencyjne UL,
- Niepubliczne Przedszkole Anglojęzyczne „Kraina Elmo”

2 Żłobki:

- Żłobek Niepubliczny „Zakątek Odkrywców”,
- Żłobek „Petitek i Petitka”,

- Niepubliczny Żłobek „Piraciki”,
- Żłobek Kompetencyjny UL,
- Żłobek Niepubliczny „Bajeczkowo”

3. Szkoły Podstawowe i Gimnazja:

- Szkoła Podstawowa im. W. Bogusławskiego w Suchym Lesie,
- Szkoła Podstawowa im. W. Bogusławskiego w Suchym Lesie- filia
- Zespół Szkół im. o. M. Żelazka w Chludowie,
- Zespół Szkół im. o. M. Żelazka w Chludowie, filia w Gołęczewie,
- Prywatna Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Spółki „Verdum” w Biedrusku,
- Zespół Szkół im. 7 Pułku Strzelców Konnych Wielkopolskich w Biedrusku,
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Suchym Lesie,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Luboniu, Filia w Suchym Lesie.

4.Kultura:

- Centrum Kultury i biblioteka Publiczna w Suchym Lesie,
- Biblioteka Publiczna gminy Suchy Las – filia w Chludowie,
- Biblioteka Publiczna gminy Suchy Las – filia w Złotnikach,

5.Sport i rekreacja:

- Gminny Ośrodek Sportu w Suchym Lesie,
- Park Wodny „Octopus” w Suchym Lesie,

6.Ochrona zdrowia:

- Przychodnia Lekarzy Rodzinnych TOPMED w Złotnikach,
- Sucholeska Przychodnia Lekarza Rodzinnego,
- Przychodnia Lekarska i Specjalistyczna Eumedica,
- Specjalistyczne Centrum Medyczne Omega,
- Omega Lekarze Rodzinni,
- Centrum Medyczne PROVIT- Poradnia w Chludowie,
- Gabinet Terenowy Lekarza Rodzinnego w Biedrusku – 2 punkty.

Ponadto na terenie gminy Suchy Las funkcjonują:

- Zakład Komunikacji Publicznej w Chludowie sp. z o.o.,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Suchym Lesie sp. z o.o.,
- Urząd Pocztowy w Suchym Lesie,
- Urząd Pocztowy w Suchym Lesie Oddział w Złotnikach- oś. Grzybowe,

- Urząd Pocztowy w Suchym Lesie Oddział w Chłudowie,
- Urząd Pocztowy w Suchym Lesie Oddział w Biedrusku.

Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kraina Trzech Rzek
- Chłudowskie Stowarzyszenie Klub Abstynentów „Roman” w Chłudowie,
- Fundacja artystyczna im. Tadeusza Kalinowskiego w Złotnikach,
- Fundacja Wspierania Jeździectwa "Pro Hippica" – Chłudowo,
- Gołęczewski Klub Sportowy – Gołęczewo,
- Nasze Złotka – Złotkowo,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gołęczewie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Chłudowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zielątkowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Suchym Lesie,
- Stowarzyszenie Biedrusko,
- Stowarzyszenie Charytatywno-Integracyjne „Człowiek człowiekowi”- Gołęczewo,
- Stowarzyszenie Gołęczewian – Gołęczewo,
- Stowarzyszenie Hippyckie Grupy Nickel-Jelonek,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „SPON-Pomost”- Suchy Las,
- Stowarzyszenie Producentów „Polski Profil Budowlany”- Suchy Las,
- Stowarzyszenie sportów Ekstremalnych i Turystki Aktywnej- Suchy Las,
- Stowarzyszenie Kulturalne im. W. Bogusławskiego,
- Edukacja na rzecz umuzykalnienia EMU,
- Klub HDK PCK Błękitna Kropelka,
- Klub Sportowy "Rakieta" Biedrusko,
- Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaciół Gminy Suchy Las,
- Sucholeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom- Chłudowo,
- Sucholeskie Stowarzyszenie Sportowe „Fighter”- Suchy Las,
- Sucholeskie Stowarzyszenie Przyjaciół Europy- Suchy Las,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Red Box,
- Stowarzyszenie Integracji Europejskiej – Aktywni,
- Stowarzyszenie Wspierania Edukacji i Sportu SPORT NA PLUS,
- Stowarzyszenie Zamek,

- Stowarzyszenie w Chuście,
- Straż Ochrony Zwierząt,
- Towarzystwo Młodzieży Sportowej „Suchary”- Suchy Las,
- Basket Suchy Las,
- Uczniowski Klub Sportowy „Delfin”- Biedrusko,
- Uczniowski Klub Sportowy „Gimnazjon”- Suchy Las,
- Uczniowski Klub Sportowy „Meczbol” Suchy Las- Złotniki,
- Uczniowski Klub Sportowy „Rekord” w Chludowie,
- Uczniowski Klub Sportowy „Spartakus”- Biedrusko,
- Uczniowski Klub Sportowy „Złoci Złotkowo”,
- Poznańskie Towarzystwo Cyklistów,
- Polski Komitet Pomocy Dzieciom,
- Orkiestra Dęta Chludowo,
- Uczniowski Klub Sportowy Octopus,
- Fundacja PRO NOVIS,
- LEADER Suchy Las,
- Zespół Pieśni i Tańca Chludowian,
- Stowarzyszenie „Dzikusy ASG Team”,
- Zespół Tańca Dworskiego "Corona Florum",
- Fundacja Nowoczesna Gmina,
- 1 Sucholeska Drużyna Harcerzy "Grań",
- Ekologiczne Stowarzyszenie Środowisk Twórczych EKOART,
- Grupa Poznańczycy,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Gołęczewie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Chludowie,
- Fundacja Aktywizacja,
- Oddział w Poznaniu,
- Klub Sportowy SMP Wichniarek,
- Stowarzyszenie Ekologiczne Mieszkańców Suchego Lasu,
- Fundacja Zamek Biedrusko (www.suchylas.pl).

Rozdział II

Diagnoza problemów społecznych w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchy Las

Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchym Lesie funkcjonuje od 1990, zatrudnia ogółem 16 pracowników (w tym 4 pracowników socjalnych), jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości.

Występujące w gminie problemy społeczne znajdują swe odzwierciedlenie w liczbie osób będących świadczeniobiorcami systemu pomocy społecznej. Zaznaczyć ponadto należy, że częstokroć w poszczególnych środowiskach mamy do czynienia z kumulacją niekorzystnych zjawisk wywołujących marginalizację społeczną.

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Suchy Las posłużono się następującymi danymi z :

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie,
- Diagnozy aktualnego stanu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Suchy Las,
- Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych- raport z badań ankietowych przeprowadzonych na zlecenie gminy Suchy Las 2016.

Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą Ośrodka w latach 2012 -2016 w zależności od ich trudnej sytuacji.

Tabela nr 1 Powody udzielenia pomocy w latach 2012-2016.

L.p.	Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach				
		2012	2013	2014	2015	2016 *
1.	Ubóstwo	81	121	110	96	70
2.	Sieroctwo	0	1	0	0	0
3.	Bezdomność	11	13	9	6	3
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	36	35	31	29	21
5.	w tym wielodzietność	5	7	5	10	6
6.	Bezrobocie	70	89	74	62	45
7.	Niepełnosprawność	83	90	78	74	58
8.	Długotrwała lub ciężka choroba	116	120	114	108	86
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	55	48	57	49	31
10.	w tym: rodziny niepełne	35	33	41	36	22
11.	Rodziny wielodzietne	0	1	1	1	0
12.	Przemoc w rodzinie	2	5	1	2	1
13.	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0

14.	Alkoholizm	26	27	27	22	21
15.	Narkomania	0	0	0	0	0
16.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	6	4	5	4
17.	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0
18.	Zdarzenie losowe	2	1	1	2	0
19.	Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0
20.	Trudności w interakcji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne, dane za 2016 dotyczą I-VI/2016

W tabeli podane zostały wszystkie przyczyny powstania trudnej sytuacji życiowej, w jakiej znalazła się osoba lub rodzina. Oznacza to, że jedno gospodarstwo domowe może być ujęte w kilku punktach.

Zestawienie porównawcze za lata 2012-2016 wg. liczby gospodarstw domowych, którym została przyznana pomoc oraz wg. liczby osób w tych gospodarstwach domowych.

Tabela nr 2 Liczba gospodarstw objętych pomocą z OPS.

Lata	2012	2013	2014	2015	2016 *
Liczba gospodarstw domowych	171	191	179	165	122
Liczba osób w tych rodzinach	435	484	426	401	281

*Źródło: MPiPS za lata 2012-2015, *dane za rok 2016 dot. I-VI*

Z powyższych danych wynika, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej spada, największy wzrost odnotowano w 2013 roku. Zaznaczyć jednak należy, iż zamieszczone w tabeli dane za okres I-VI 2016 nie odzwierciedlają pełnej liczby gospodarstw domowych oraz liczby osób w rodzinach.

Ponadto tut. Ośrodek oprócz pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej, jaką nadkłada ustawa o pomocy społecznej, realizuje również inne zadania m.in. współpraca z różnymi instytucjami i zakładami oraz załatwianie różnych spraw wynikających z rozeznaczonych potrzeb beneficjentów Ośrodka.

W tym zakresie były podjęte działania takie jak:

- kompletowanie dokumentów w celu umieszczenia osób w domach pomocy społecznej,
- wnioskowanie do Sądu o wydanie postanowienia o umieszczeniu w DPS,
- pozwy do Sądu Rejonowego o zasądzenie alimentów – dla rodzin, ustanowienie opiekuna prawnego,
- kompletowanie dokumentów do placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- pomoc w uzyskaniu świadczeń rentowych z ZUS, KRUS,
- pomoc w zmianie grupy inwalidzkiej,
- kierowanie osób do Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, w celu uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe,
- kierowanie dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo do świetlic opiekuńczo- wychowawczych,
- kwalifikowanie rodzin do pomocy w ramach akcji „Szlachetna Paczka”,
- kwalifikowanie dzieci do pomocy w formie paczek „św. Mikołaja” oraz na obozy letnie organizowane przez Sucholeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom,
- kierowanie osób pozostających bez pracy i zwolnionych z pracy celem uzyskania należnych świadczeń z PUP,
- pomoc w znalezieniu pracy,
- poradnictwo, w tym prawne,
- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,
- ustalenie sytuacji osób zobowiązanych do alimentacji, pomoc w sporządzeniu wniosków o alimenty i ustalenie ojcostwa,
- sporządzanie Niebieskiej Karty,
- interwencja kryzysowa
- współpraca z Kołem „Caritas” w Suchym Lesie w zakresie pomocy najuboższym,
- współpraca z placówkami oświatowymi,
- współpraca z Policją, Strażą Gminną, Ochotniczą Strażą Pożarną,

- przeprowadzenie wywiadów na potrzeby m.in. ZUS, PCPR, Sądu i innych Ośrodków.

Do zadań zleconych finansowanych z budżetu wojewody należy wypłata świadczeń w ramach *Ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych* oraz *Ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* i *Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne*. W oparciu o w/w ustawy Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał i wypłacał następujące świadczenia:

- zasiłki rodzinne wraz z przewidzianymi ustawą dodatkami,
- świadczenia pielęgnacyjne,
- zasiłki pielęgnacyjne,
- specjalne zasiłki opiekuńcze,
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka,
- fundusz alimentacyjny,
- zasiłek dla opiekunów
- dodatek energetyczny.

W ramach zadań w/w ustaw Ośrodek opłaca również składki na ubezpieczenie zdrowotne i emerytalne dla opiekunów oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe od świadczeń pielęgnacyjnych. Poniżej przedstawione zostały szczegółowe dane dotyczące realizacji w/w zadań.

Tabela nr 3 Wykorzystanie środków z budżetu wojewody na realizację zadań zleconych w 2015r.

Formy świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób otrzymujących świadczenie	Liczba świadczeń	Koszt w zł
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego	204	481	5782	641.318
Świadczenie pielęgnacyjne	27	27	324	374.000
Zasiłek pielęgnacyjny	160	154	1922	294.066
Specjalny zasiłek opiekuńczy	2	2	30	15.600
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	129	129	129	129.000
Fundusz alimentacyjny	56	69	647	271.197
Zasiłek dla opiekunów	2	2	24	12.480
Dodatek energetyczny	14	14	79	1274,87

Koszty obsługi świadczeń rodzinnych	x	x	x	61.743
-------------------------------------	---	---	---	---------------

Zródło: opracowanie własne

Formy świadczeń	Liczba świadczeń	Koszt w zł.
Składki na ubezpieczenie zdrowotne dla opiekunów	12	267,14
Składki na ubezpieczenie emerytalne dla opiekunów	2	561,60
Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od świadczeń pielęgnacyjnych	266	87.734

Zródło: opracowanie własne

Do zadań Ośrodka należy w szczególności :

1. Sporządzenie oceny zasobów gminy.
2. Sporządzanie programów związanych m.in. z pomocą w wychodzeniu ze sfery ubóstwa, bezdomności, bezrobocia, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
3. Praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.
4. Pobudzanie społecznej aktywności w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin.
5. Pozyskiwanie środków finansowych i rzeczowych celem zwiększenia zakresu świadczeń udzielonych przez Ośrodek.
6. Prowadzenie postępowań i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej.
7. Prowadzenie postępowań i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o świadczeniach rodzinnych.
8. Prowadzenie postępowań i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
9. Prowadzenia postępowań i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o dodatkach mieszkaniowych.
10. Rozpatrywanie i załatwianie wniosków o najem lokali stanowiących mieszkaniowy zasób gminy , w trybie i na zasadach określonych uchwałą Rady Gminy Suchy Las.
11. Rozpatrywanie i załatwianie wniosków o dofinansowanie do kosztów czynszu najmu lokali mieszkalnych w budynkach, stanowiących własność osób fizycznych lub prawnych

i lokali powstałych z części nieruchomości wspólnej w budynkach wspólnot mieszkaniowych, w trybie i na zasadach określonych uchwałą Rady Gminy Suchy Las.

12. Prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w sprawie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Suchy Las .

13. Organizacja wypoczynku letniego i zimowego jako formy integracji dzieci w gminie Suchy Las.

14. Prowadzenie Klubów Seniora na terenie gminy Suchy Las.

15. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie poprzez funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

16. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i systemu pieczy zastępczej (asystent rodziny).

17. Poradnictwo specjalistyczne ,w tym prawne , psychologiczne i inne.

18. Prowadzenie szkoleń dla pracowników instytucji i ośrodków stykających się z problemami dysfunkcji w rodzinie i patologii społecznych.

19. Koordynowanie działań w zakresie pomocy społecznej poprzez współdziałanie z :

-organami samorządu gminnego,

-Wydziałem Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu,

-Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu,

-Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu,

-Publicznymi lub Niepublicznymi Zakładami Opieki Zdrowotnej,

-organizacjami społecznymi lub stowarzyszeniami o charakterze charytatywnym,

-Kościołem katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi,

-Powiatowym Urzędem Pracy,

-innymi instytucjami działającymi na rzecz pomocy społecznej

20. Rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

21. Prowadzenie postępowań i udzielanie świadczeń przewidzianych ustawą o dodatku energetycznym.

22. Wolontariat.

23. Zatrudnianie i wynagradzanie wychowawców w świetlicach opiekuńczo-wychowawczych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchym Lesie od 01.04.2016 r. realizuje zadania wynikające z Ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11.02.2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 195). Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie

wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokajaniem jego potrzeb życiowych.

Tabela nr 4. Świadczenie wychowawcze za okres 01.04.2016 do 31.10.2014 r.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie wychowawcze	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	
			Ogółem	W tym dzieci
2001	13499	1523	5752	3167

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z art. 9 w/w ustawy w przypadku, gdy osoba pobierająca świadczenie wychowawcze, marnotrawi je lub wydatkuje je niezgodnie z celem, organ wypłacający świadczenie, tj. Ośrodek Pomocy Społecznej ma prawa do realizacji świadczenia w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług. Od chwili realizacji w/w zadania tut. Ośrodek nie odnotował sytuacji uzasadniającej przekazywania świadczeniobiorcom świadczenia wychowawczego w formie rzeczowej. Okres realizacji ustawy jest zbyt krótki, by móc odpowiedzialnie formułować wnioski dotyczące wpływu ustawy 500 + na życie społeczne mieszkańców gminy. Bez wątplenia jednak ustawa ta będzie miała w przyszłości wpływ na system pomocy społecznej, który będzie musiał być dostosowany do zmieniającej się sytuacji materialnej klientów pomocy społecznej, którzy będą jednak wymagali szerokiego wsparcia w formie pracy socjalnej.

2.1. Osoby niepełnosprawne, długotrwale chore i osoby starsze

Za osobę niepełnosprawną uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 2016 poz. 195) o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoby dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującego niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury. Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe - bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Problem osób niepełnosprawnych w naszej gminie jest bliski zarówno pracownikom socjalnym, jak i społeczności lokalnej. Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba znajdują się w katalogu przesłanek do udzielenia pomocy społecznej, zgodnie z art. 8 pkt. 5 i 6 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. z 2016 roku poz. 930 z późn. zm.).

Tabela nr 5 Liczba osób objętych pomocą Ośrodka z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2016

Niepełnosprawność jako powód przyznania pomocy						
lp	Lata	2012	2013	2014	2015	Do 30.06.2016
1.	Liczba rodzin	83	90	78	74	58
2.	Liczba osób w rodzinach	194	210	172	165	118

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2012-2015 oraz sprawozdanie MPiPS za I-VI/2016

W roku 2016 z pomocy społecznej z tego tytułu tj. z powodu niepełnosprawności objętych pomocą było 58 osób, natomiast z powodu długotrwałej choroby 86 osób (dane dot. miesięcy I-VI/2016).

Poniżej zamieszczona została tabela obrazująca przyrost.

Tabela nr 6 Liczba mieszkańców w latach 2012-2015

Rok	Liczba mieszkańców gminy
2012	14 929
2013	15 268
2014	15 497
2015	15 797

Źródło: www.suchylas.pl

Z przedstawionych danych liczbowych można zauważyć znaczny wzrost liczby mieszkańców, w odniesieniu do roku 2012 odnotowano wzrost mieszkańców o 868 osób.

W przyszłości szczególną uwagę będzie należało zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku”. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług opiekuńczych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji.

Tutejszy Ośrodek zapewnia osobom samotnym, przewlekle chorym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Ta forma pomocy pozwala pozostać osobie starszej w jej naturalnym środowisku. Usługi opiekuńcze są finansowane ze środków własnych gminy zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej gdyż są zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Tabela nr 7 Liczba osób, którym przyznano pomoc w formie usług opiekuńczych latach 2012-2016r.

Usługi opiekuńcze						
lp	Lata	2012	2013	2014	2015	Do 31.10.2016
1.	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych	4	8	6	8	10

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2012-2015 oraz sprawozdanie MPiPS za I-VI/2016, opracowanie własne.

Niezwykle ważnym aspektem działalności Ośrodka Pomocy Społecznej jest prowadzony w ramach integracji społeczności lokalnej przez Ośrodek Klub Seniora „Dębowy Liść”. Uwzględniając rosnącą potrzebę aktywizacji i integracji osób w wieku senioralnym z inicjatywy Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie w 2008r. powstał Klub Seniora „Dębowy Liść”. Klub istnieje przy w/w Ośrodku, który w pełni go finansuje i nadzoruje jego działalność. Inicjatywa powstania Klubu została w pełni poparta przez Wójta gminy Suchy Las oraz Radę Gminy. W roku 2011 utworzono pierwszą filię Klubu w Biedrusku, natomiast w roku 2014 zostały uruchomione kolejne dwie filie, a mianowicie we wrześniu w Chłudowie, a w grudniu w Złotnikach. Głównym celem działalności Klubów Seniora jest przeciwdziałanie osamotnieniu, izolacji społecznej i zagrożeniu marginalizacją społeczną seniorów - mieszkańców Gminy Suchy Las.

Bogata oferta programowa Klubów, która dostosowana jest do potrzeb i możliwości osób starszych, jest całkowicie bezpłatna. Siedziba Klubu „Dębowy Liść” w Suchym Lesie mieści się w murach Gimnazjum im. Jana Pawła II w Suchym Lesie przy ul. Poziomkowej 11. Klub otwarty jest trzy razy w tygodniu: poniedziałki, wtorki i czwartki. Liczba członków w roku 2016 wynosiła 135 osób.

Filia w Biedrusku powstała w roku 2011, a jej siedziba mieści się w Domu Osiedlowym w Biedrusku przy ul. Zjednoczenia 4. Liczba członków w roku 2016 wynosiła 80 osób. Klub czynny jest dwa razy w tygodniu tj. wtorki i czwartki.

Utworzona we wrześniu 2014 roku Filia w Chłudowie, której siedziba mieści się w budynku Biblioteki Publicznej w Chłudowie przy ul. Szkolnej 2 liczyła w roku 2016- 58 członków. Klub otwarty jest dwa razy w tygodniu tj. wtorki i czwartki.

15 grudnia 2014 roku utworzono trzecią filię „Dębowego Liścia” w Złotnikach, której siedziba mieści się w Świetlicy Osiedlowej przy ulicy Plac Grzybowy 16. Liczba członków Klubu w roku 2016 wynosiła 47 osób. Klub otwarty jest dwa razy w tygodniu tj. wtorek i środę.

Klub Seniora „Dębowy Liść” oferuje swoim członkom aktywny udział w życiu kulturalnym gminy, zaraża pasją, pozwala utworzyć nowe więzi oraz umacniać już istniejące, a ponadto jest doskonałą formą spędzania wolnego czasu. Oferta Klubów jest bardzo rozbudowana, jednak najważniejsze jest poczucie jedności oraz przynależności do grupy. Klub jest źródłem niewyczerpalnych inspiracji, polem wymiany doświadczeń oraz przekonań.

Co roku zwiększa się liczba ludzi w wieku senioralnym, otoczenie ich opieką, serdecznością, czy po prostu zainteresowaniem z pewnością zmniejsza ich problemy adaptacyjne u progu starości. Klub Seniora integruje, rozbudza zainteresowania i potrzeby

kulturalne, edukuje upowszechniając zdrowy styl życia i zmienia wizerunek człowieka starszego w społeczeństwie. Można by rzec, iż Kluby poza działalnością prospołeczną stanowią również działalność terapeutyczną.

2.2. Ubóstwo, bezrobocie i wykluczenie społeczne

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym. Dane dotyczące jego rozmiarów mają charakter względny, zależą bowiem od przyjęcia definicji i metod pomiaru. W przypadku analiz zjawiska ubóstwa najbardziej właściwa jest tzw. ekonomiczna (finansowa) definicja ubóstwa. Według tej definicji ubóstwem określana jest sytuacja, w której jednostka (osoba, rodzina, gospodarstwo domowe) nie dysponuje wystarczającymi środkami finansowymi (zarówno środkami pieniężnymi w postaci dochodów bieżących i dochodów z poprzednich okresów, jak i w formie nagromadzonych zasobów materialnych) pozwalającymi na zaspokojenie jej podstawowych potrzeb, na akceptowalnym poziomie.

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostka czy też grupa społeczna nie posiada środków na zaspokojenia podstawowych potrzeb, uznawanych za niezbędne (Główny Urząd Statystyczny 2015).

Przyczyną ubóstwa klasyfikowane są jako:

- osobowe- indywidualne, wyznaczone dysfunkcjami i deficytami, na które rzadko człowiek ma wpływ, jak: bezrobocie, niepełnosprawność, choroba, podeszły wiek
- subiektywne- zależne od postaw, zachowań i preferencji człowieka, jak niechęć do pracy, skłonność do agresji, uzależnienia, przemoc, brak zasad, wchodzenie w konflikty z prawem, łamanie norm społecznych, etycznych innych obowiązujących w danym środowisku (Trafiałek E., 2014, nr 5 s. 47).

Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach problemy te nie występują pojedynczo, ale zespołowo, nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo niekorzystnej sytuacji materialno - bytowej i społecznej mogącej prowadzić do wykluczenia społecznego.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Mamy, bowiem do czynienia z wieloma nakładającymi się wymiarami. Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub w sposób znaczny utrudniająca jednostce (osobie) lub grupie zgodnie z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych infrastruktury społecznej - gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Wykluczenie społeczne to, również brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo),

- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny, czy też utrudniają dostosowanie się do zmieniających się warunków społeczno- ekonomicznych,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby, czy innych cech indywidualnych,
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji.

Grupy wrażliwe na wykluczenie społeczne to:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych,
- dzieci wychowujące się poza rodziną,
- kobiety samotnie wychowujące dzieci,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby bezrobotne w tym długotrwale bezrobotne,
- osoby o niskich kwalifikacjach,
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych,
- niepełnosprawni i osoby przewlekle chore,
- osoby chorujące psychicznie,
- osoby samotne w podeszłym wieku,
- osoby opuszczające zakłady karne,
- osoby bezdomne,
- osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu,
- członkowie rodzin osób uzależnionych/ osoby współuzależnione,

Podstawowym czynnikiem ubóstwa, a zarazem wykluczenia społecznego jest bezrobocie - szczególnie długotrwałe tzw. długookresowe, powyżej 1 roku, szczególnie narażone są tu tzw. *grupy wrażliwe*. Grupy wrażliwe to: młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach (brak wykształcenia) kobiety, szczególnie po 40 roku życia oraz osoby w wieku niemobilnym). Konsekwencją braku pracy jest nie tylko zubożenie i nieuczestniczenie w życiu społecznym, ale również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest, bowiem źródłem zabezpieczenia społecznego: na okres niezdolności do pracy oraz starość, niewiele osób ma tego świadomość.

Długotrwała choroba i niepełnosprawność stanowią w Polsce bardzo istotny czynnik wykluczenia społecznego, chociaż nie zawsze powodem jest ubóstwo. Mimo formalnie istniejącego powszechnego systemu opieki zdrowotnej, istnieje ryzyko wykluczenia z powodu deficytów funkcjonowania ochrony zdrowia.

Tabela nr 8 Liczba osób objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2012-2016

Ubóstwo jako powód przyznania pomocy						
Lp.	Lata	2012	2013	2014	2015	Do 30.06.2016
1.	Liczba rodzin	81	121	110	96	70
2.	Liczba osób w rodzinach	211	317	278	230	170

Źródło: opracowanie własne na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2012-2015 oraz sprawozdanie MPiPS za I-VI/2016

Z pojęciem ubóstwa niewątpliwie łączyć należy bezrobocie. Termin osoba bezrobotna dotyczy osoby, która nie wykonuje pracy w żadnym możliwym trybie płatnego zatrudnienia i ponosi z tego powodu negatywne konsekwencje psychologiczne, nawet jeśli nie zdaje sobie z tego sprawy.

Natomiast bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechność „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standardy życia wielu rodzin stale się obniżają i rośnie obszar wykluczenia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest

obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i zobowiązań finansowych. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, i może przejawiać się problemami i kryzysem w rodzinie, a nawet doprowadzić do jej rozpadu. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia statusu osoby bezrobotnej”.

Duża grupa osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Podstawowe znaczenie w pomocy, w wychodzeniu z bezrobocia ma praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontraktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc uzależniona była od aktywności osoby bezrobotnej i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm i przemoc w rodzinie. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania społecznie nieakceptowane, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, na środowisko rodzinne. Długotrwale bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej oraz instytucji i organizacji zajmujących się reintegracją zawodową bezrobotnych.

Skalę bezrobocia najlepiej obrazują liczby. Poniżej zamieszczona została tabela obrazująca objęcie pomocą z powodu bezrobocia w latach 2012-2016.

Tabela nr 9 Liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka z powodu bezrobocia w latach 2012-2016

Bezrobocie jako powód przyznania pomocy						
Lp.	Lata	2012	2013	2014	2015	Do 30.06.2016
1.	Liczba rodzin	70	89	74	62	45
2.	Liczba osób w rodzinach	199	246	192	166	126

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2012-2015 oraz sprawozdanie MPiPS za I-VI/2016

Tabela 10 Liczba zarejestrowanych mieszkańców gminy Suchy Las w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu w latach 2012-2016

Bezrobocie w latach 2012-2016						
Lp.	Lata	2012	2013	2014	2015	Do 30.09.2016
1.	Osoby bezrobotne ogółem	283	249	188	198	185
2.	Osoby długotrwale bezrobotne	74	90	77	68	74
3.	Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	75	56	37	47	40

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2012-2015 oraz dane z PUP do 30.09.2016 r.

Z przytoczonych powyżej danych wynika, iż liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych zmniejsza się, w roku 2013 odnotowano 249 bezrobotnych. Natomiast w roku 2014 było zarejestrowanych w PUP 188 osób, w roku 2015- 198 bezrobotnych.

2.3. Rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacnianiu własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych.

Znaczącą część klientów OPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, choroba psychiczna, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m.in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamaniu przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną.

Rodziny - świadczeniobiorcy Ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych

wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci zainteresowaniem. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie, czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach „pomocowych”. Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań, gdyż:

- nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych,
- nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania, norm i zasad współżycia społecznego.

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową:

- system oświatowy,
- system społeczności sąsiedzkiej,
- system społeczności zawodowej,
- system społeczności lokalnej.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015, poz. 332 z późn. zm.) , rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej może zostać przydzielony asystent rodziny. Ośrodek Pomocy Społecznej realizując założenia w/w ustawy zatrudnia asystenta rodziny od roku 2012. Asystent rodziny

prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę, a do jego zadań należą m.in.:

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

Zgodnie z ustawą liczba rodzin, z którymi pracuje asystent rodziny wynosi maksymalnie 15.

Tabela nr 11 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2012-2016.

Lata	2012	2013	2014	2015	Stan na 30.06.2016
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	9	12	11	12	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS za okres I-VI/ 2016

2.4. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka bardzo wielu mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Osoby uzależnione, to ludzie, którzy nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za swe zachowanie po tym, jak zaczną pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Potrafimy zaproponować sposoby i środki, które będą sprzyjać całkowitej abstynencji osoby uzależnionej i rekonstrukcji jej sposobu życia. Nie znamy dotąd sposobu, aby osoba uzależniona powróciła do kontrolowanego picia. Bardzo często mówimy „trzeźwy alkoholik„, a nie „były alkoholik”. Proces uzależnienia jest nieodwracalny, co nie oznacza braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Nie wystarczy jednak w tym celu przestać pić. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszenia jego godności osobistej.

Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych oraz problemów materialnych, zawodowych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

Coraz częściej interwencje w leczeniu alkoholizmu rozpoczyna się od nieuzależnionych członków rodzin uwikłanych w problem alkoholowy. Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi - udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy.

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwujemy w naszym kraju znaczny wzrost rozmiarów problemu narkotyków i narkomanii. Szybko rosło rozpowszechnienie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Pojawiły się pierwsze sygnały zainteresowania narkotykami wśród dorosłych, przynajmniej w dużych miastach. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność. Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska „scena lekowa” zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe sposoby ich

przyjmowania (M. Leśniak, G.Wodowski 2003, nr 1 s. 56). Nowe środki takie jak: amfetamina, heroina (w odmianie do palenia), czy halucynogeny, a przede wszystkim przetwory konopi, nie kojarzą się w świadomości młodych ludzi z narkomanią i jej ciemnymi stronami.

Narkomania definiowana jest jako choroba duszy i ciała, u człowieka, który sięga po narkotyki, po pewnym czasie pojawia się przekonanie, że jest to jedyny środek, który pomaga załatwić różne problemy.

Narkomania charakteryzuje się:

- tzw. głodem narkotycznym
- przymusem zażywania środków odurzających
- chęcią zdobycia narkotyku za wszelką cenę i wszystkimi sposobami

Najpełniej problem uzależnienia obrazują poniżej zamieszczone dane liczbowe.

Tabela nr 12 Liczba osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu w latach 2012-2016

Alkoholizm jako powód przyznania pomocy						
Lp	Lata	2012	2013	2014	2015	Do 30.06.2016
1.	Liczba rodzin	26	27	27	22	21
2.	Liczba osób w rodzinach	53	56	44	34	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2012-2015 oraz sprawozdanie MPiPS za I-VI/2016

Tabela nr 13 Liczba przeprowadzonych interwencji przez Straż Gminną w związku z naużywaniem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych.

Lata	2013	2014	2015
Liczba interwencji	58	51	35

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych- raport z badań ankietowych prowadzonych na zlecenie Gminy Suchy Las 2016.

Tabela nr 14 Przepięstwa/ wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu w latach 2013-2015.

Lata	2013	2014	2015
Interwencje związane z nadużywaniem alkoholu	30	60	84
Zakłócanie porządku publicznego	1084	1155	1125
Prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości	40	15	10
Prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu	11	10	14
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	1
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	4	4	5

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych- raport z badań ankietowych prowadzonych na zlecenie Gminy Suchy Las 2016.

2.5. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie stanowi ważną kwestię w obszarze działania pomocy społecznej. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy występowania przemocy są tak jednoznaczne, że nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych, bardziej złożonych, niezbędne jest określenie możliwie jasnych kryteriów oceny.

Światowa Organizacja Zdrowia WHO definiuje przemoc jako celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychiczny, zaburzenia rozwojowe lub deprivację (Pietruszka M., 2002, nr 6 s.10).

Inaczej przemoc w rodzinie definiuje Jadwiga Mazur, która określa przemoc jako „zespół zachowań o charakterze zamierzonym i instrumentalnym, których celem jest zniewolenie ofiary, wyeliminowanie jej suwerennych myśli i działań, podporządkowanych jej żądaniom i potrzebą sprawcy (Mazur J., 2002 s. 38).

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 poz. 1390), przemoc to: „Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 06.06.1997r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z art. 6 pkt. 2 nakłada na gminy w szczególności następujące obowiązki:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,

- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Konieczność opracowania gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy wynika wprost z cytowanej wyżej ustawy, która nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek opracowania i realizowania programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Uchwałą Rady Gminy Suchy Las LIV/530/10 z dnia 28 października 2010 r. został zatwierdzony tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz warunków jego funkcjonowania. Natomiast Zarządzeniem Wójta Gminy Suchy Las Nr 22/2011 z dnia 21 lutego 2011 r. powołany został skład osobowy Zespołu Interdyscyplinarnego. Członkami zespołu są:

- przedstawiciel OPS,
- przedstawiciel oświaty,
- asystent rodziny,
- kuratorzy społeczni,
- przedstawiciel prokuratury,
- dzielnicowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciel służby zdrowia

Załoženiami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Suchy Las jest:

- poprawa skuteczności działań i osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych oraz efektywnego podejmowania działań (Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie o Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Suchy Las na lata 2016-2021)

Dokonując diagnozy problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Suchy Las posłużono się danymi z następujących instytucji:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie,
- Komisariatu Policji w Suchym Lesie.

W trakcie diagnozy środowiska dokonano analizy sprawozdań z lat 2012-2016 r., na tej podstawie dokonano analizy jakościowej i ilościowej. Poniżej zamieszczona została analiza dynamiki zjawiska przemocy w rodzinie. Do analizy dynamiki posłużono się następującym wzorem:

$$I_s = \frac{Y_n}{Y_0},$$

Gdzie I_s jest wskaźnikiem dynamiki, Y_0 jest liczbą przypadającą na rok bazowy, a Y_n jest liczbą przypadającą na kolejny rok po roku przyjętym jako bazowym. W niniejszej analizie dynamiki przyjęto 2012 za rok bazowy.

Tabela nr15 Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las w latach 2012-2016.

Lata	2012	2013	2014	2015	Do 31.10.2016
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las	20	22	11	24	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS Suchy Las

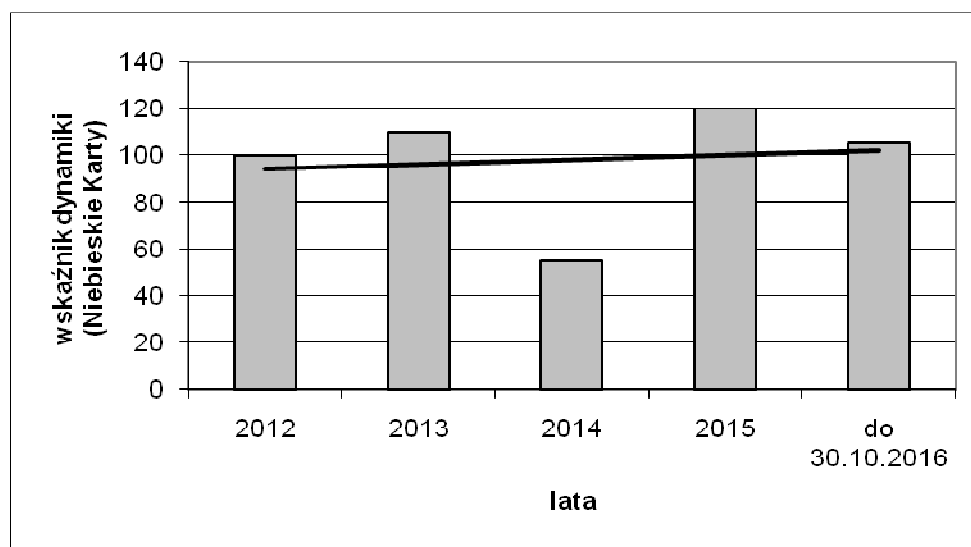
Na przestrzeni w/w lat sporządzonych zostało łącznie 98 Niebieskie Karty, rok 2015 był rokiem wzrostu, natomiast w roku 2016 odnotowano już 21 sporządzonych Niebieskich Kart. Poniżej tabela obrazuje wskaźnik dynamiki zjawiska przemocy.

Tabela nr 16 Wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las w latach 2012-2016r.

rok	2012	2013	2014	2015	do 30.10.2016
wskaźnik dynamiki	100	110	55	120	105

Źródło: Opracowanie własne

Wykres nr 1 wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart wraz z linią trendu w Gminie Suchy Las w latach 2012-2016 r.

Z danych przedstawionych w tabeli nr 15 i 16 oraz z wykresu nr 1 wynika, że znacznie wzrosła liczba Niebieskich Kart sporządzanych. Na wykresie nr 1 linia trendu wskazuje, że wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart będzie wzrastał. Należy spodziewać się, że liczba sporządzanych Niebieskich Kart wzrośnie jeszcze bardziej. Z powyższych danych wynika, że wskaźnik dynamiki wszczynania procedury Niebieskiej Karty będzie rósł w następnych latach.

Tabela nr 17 Realizacja procedury Niebieskiej Karty na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Suchy Las w latach 2016-2016.

Rok	2012	2013	2014	2015	Do 31.10.2016	
Liczba rodzin dotkniętych przemocą	20	22	11	24	21	
Liczba ofiar przemocy	20	22	11	28	24	
w tym dzieci	1	4	4	6	3	
Liczba sprawców przemocy w rodzinie	20	22	12	24	21	
w tym	kobiety	0	3	4	4	4
	mężczyźni	20	19	8	20	15

Źródło: opracowanie własne

Z przedstawionych powyżej danych można zaobserwować tendencję wzrostową dot. liczby założonych Niebieskich Kart. W roku 2015 odnotowano największą liczbę sporządzonych Niebieskich Kart- było to w przypadku 24 rodzin. Wnioskować można, iż dane te ulegną zmianie wskazując tendencję wzrostową. Sprawcami przemocy w rodzinie są głównie mężczyźni, jednak można odnotować również „sprawców kobiety”. Bardzo niepokojący jest fakt, iż na przestrzeni lat 2012-2016 odnotowano wzrost przemocy wobec dzieci z 1 przypadku w roku 2012 do 6 przypadków w roku 2015. W roku 2016 odnotowano stosowanie przemocy wobec 3 dzieci.

Przytoczone dane liczbowe dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, często łączące się z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do zaistnienia sytuacji drastycznych i wystąpienia bezpośredniej przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchy Lesie realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w różnych jej formach; współpracuje z Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądem, Kuratorami zawodowymi i społecznymi, pedagogami, psychologami ze wszystkich placówek szkolnych, przedszkolami oraz innymi instytucjami sektora pozarządowego.

Rozdział III

Analiza SWOT wybranych obszarów strategicznych problemów społecznych na terenie gminy Suchy Las

Analiza SWOT jest klasycznym narzędziem stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej, jest zestawieniem mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określeniem zasobów i możliwych zagrożeń. Sama nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- **S** Strengths silne strony
- **W** Weaknesses słabe strony
- **O** Opportunities możliwości
- **T** Threats zagrożenia

Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

Szczegółowa diagnoza i analiza problemów społecznych występujących na terenie gminy Suchy Las pozwoliła na wyodrębnienie następujących obszarów strategicznych. Zostały one w przedstawione w poniższych tabelach.

Obszar nr 1 Niepełnosprawności i długotrwała choroba, osoby starsze

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">- wzrost świadomości społecznej odnośnie problematyki osób niepełnosprawnych- wzrost aktywności osób niepełnosprawnych i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocową,- współpraca instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi,- przepływ informacji między podmiotami pomocowymi,- rozpowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych i filantropijnych- profesjonalne przygotowanie kadry w dziedzinie spraw osób starszych,- działalność Klubu Seniora	<ul style="list-style-type: none">- niedostateczna baza rehabilitacyjna,- niewielka liczba kampanii informacyjno - edukacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji,- niewystarczająca liczba wolontariuszy- niski poziom życia osób starszych, niepełnosprawnych, chorych- zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na dwupokoleniową, z postępującym marginalizowaniem funkcji opiekuńczych wobec seniorów rodu,- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu,- ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej.-niska kwota wsparcia w postaci zasiłków pieniężnych dla osób zagrożonych długotrwałą chorobą lub osób opiekujących się takimi osobami

UWARUNKOWANIA ZEWNEŹTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - postępująca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym, - działania edukacyjne na temat potrzeb osób niepełnosprawnych, - współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym, - likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej, - wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych , - organizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób starszych i chorych, - podejmowanie działań na rzecz wsparcia społecznego osób przewlekle chorych 	<ul style="list-style-type: none"> - pogorszenie kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych i ich rodzin - marginalizowanie problemów osób starszych, - niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju, - niewystarczające upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw, - wzrastające zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne. - migracja ludzi młodych na inne tereny, - występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych, - brak dziennych domów pomocy - długi czas oczekiwania na wizyty u lekarzy specjalistów,

Obszar nr 2 Ubóstwo, bezrobocie i wykluczenie społeczne

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby osób bezrobotnych , - dogodne położenie lokalizacyjne dla zakładania działalności gospodarczej, - podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale, - aktywizacja społeczności lokalnych - zwiększanie oferty aktywizujących programów rynku pracy, - stały kontakt pracowników urzędu pracy z pracodawcami, - odpowiednie przygotowanie pracowników ośrodków pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi, - podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale, 	<ul style="list-style-type: none"> - istnienie zjawiska nielegalnego zatrudniania, - zatrudnianie w ramach umów tzw. śmieciowych - zwiększająca się liczba osób długotrwale lub ciężko chorych - występowanie zjawiska pokoleniowego dziedziczenia bezrobocia - niedostosowany system szkoleń do potrzeb rynku pracy (kształcenie w zawodach deficytowych),
UWARUNKOWANIA ZEWNEŹTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozszerzanie współpracy ośrodki pomocy społecznej – powiatowy urząd pracy w ramach Porozumienia na temat wymiany informacji - pozyskiwanie środków unijnych w obszarze ekonomii społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - brak aktywnej polityki rynku pracy i aktywnej polityki społecznej wobec rodzin bezrobotnych, wielodzietnych i z członkami osób niepełnosprawnych.

<ul style="list-style-type: none"> - zahamowanie wzrostu bezrobocia, - istnienie lokalnych i regionalnych działań skierowanych do długotrwale bezrobotnych, - wzrost dostępności kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich, - wzrost liczby ludności posiadającej lepsze wykształcenie - poprawa sytuacji na rynku pracy szczególnie na obszarach wiejskich, - rozbudowane poradnictwo zawodowe w urzędzie pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne trendy demograficzne i ekonomiczne - niskie kryteria ustawowe pomocy społecznej, uniemożliwiające przyznawanie świadczeń osobom/rodzinom o niewielkim przekroczeniu kryterium dochodowego - występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia. - nieadekwatny system kształcenia w celu uzyskania konkretnego zawodu, - emigracja wykształconej młodzieży,
---	---

Obszar nr 3 Rodziny z problemami opiekuńczo- wychowawczymi

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca między instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży, - aktywne działania pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, -wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, -prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny, - zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie. - bezradność wychowawcza, szczególnie w rodzinach wielodzietnych i niepełnych - zbyt niski status materialny rodzin wielodzietnych i niepełnych - zbyt niski poziom rozpoznawania problemów i potrzeb rozwojowych dzieci
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, - prowadzenie programów profilaktycznych przez szkołę, - świadczenie w pobliżu miejsca zamieszkania rodzin poradnictwa i doradztwa rodzinnego, psychologiczne go i prawnego - zwiększenie liczby placówek opiekuńczych typu dziennego dla dzieci i młodzieży-świetlice 	<ul style="list-style-type: none"> - przekazywanie złych wzorców w rodzinach dysfunkcyjnych, - brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy, - niska świadomość konsekwencji wynikających ze złego traktowania - brak chęci rodziców do zmiany swojego stylu życia , zachowania - występowanie zjawiska wyuczonej bezradności, - niski poziom współpracy między szkołą, a rodziną, - narastające problemy społeczne w rodzinach wielodzietnych i niepełnych: ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, zachowania przestępcze wśród rodziców i dzieci, - postępujące pogłębianie się pogarszania statusu materialnego rodzin, - trudności z podjęciem pracy spowodowane brakiem opieki nad dziećmi

Obszar nr 4 Problem uzależnień: alkoholizm, narkomania.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem uzależnień dostępu do pomocy psychologicznej i prawnej - szeroka baza placówek pomocowych (terapeutycznych, wsparcia dziennego dla dzieci) w Poznaniu - wysoko wykwalifikowana kadra osób pracujących w obszarze uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> -nieefektywne uregulowania prawne w zakresie przymusowego leczenia odwykowego - rutynowość działań, zbyt mała liczba działań innowacyjnych, - niewystarczająca oferta dot. leczenia odwykowego zamkniętego
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrastająca świadomość społeczna dot. problemu uzależnienia instytucji udzielających wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym - zwiększający się wachlarz instrumentów w pracy z osobami uzależnionymi - rozwój placówek pomocowych w obszarze profilaktyki i terapii, wzrastająca liczba aktywnych organizacja pozarządowych -możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, nowe źródła finansowania 	<ul style="list-style-type: none"> -przyzwolenie społeczne na spożywanie alkoholu - łatwy dostęp do używek (alkohol, hazard, narkotyki, dopalacze) - obniżenie się wieku inicjacji alkoholowej, narkotykowej, - ukryta liczba osób z problemem uzależnienia

Obszar nr 5 Przemoc w rodzinie

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z instytucjami powiatowymi - dobra znajomość zjawiska przemocy - wysoko wykwalifikowana kadra pracująca z osobami dotkniętymi przemocą i stosującymi przemoc - dobrze działający Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - realizacja procedury „Niebieskie Karty” - współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - nieefektywne uregulowania prawne w zakresie ochrony ofiar przemocy - brak organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie - niepełna realizacja istniejących instrumentów prawnych, - brak zaangażowania istotnych instytucji w przeciwdziałanie przemocy (ochrona zdrowia), - niski poziom świadomości obywatelskiej w zakresie problemu przemocy w rodzinie
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Możliwości pozyskiwania środków finansowych z nowych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrastająca liczba osób wymagających wsparcia interdyscyplinarnego

<p>finansowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiana społeczna, - natychmiastowe wsparcie i pomoc rodzinom dotkniętym przemocą - podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w Rodzinie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - nieefektywne uregulowanie prawne dot. osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych - brak edukacji kadr oświaty, ochrony zdrowia na etapie kształcenia zawodowego/uniwersyteckiego z zakresu rozpoznawania zjawiska przemocy w rodzinie oraz reagowania, -nieprecyzyjne rozwiązania prawne (np. w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie)
--	--

Rozdział IV Prognoza zmian w okresie objętym strategią

Prognoza zmian informację o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które :

- wynikają z analizy danych opisujących stanu społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana strategii, czyli lata 2017-2025.

l.p.	Problem społeczny	Prognoza zmian
1.	Osoby niepełnosprawne, długotrwale chore i starsze	- poprawa jakości i dostępu do opieki zdrowotnej, dla osób starszych, rehabilitacji osób niepełnosprawnych, - powstanie organizacji pozarządowych zajmujących się problematyka osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, -podniesienie poziomu życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, - wzrost motywacji osób niepełnosprawnych do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, - poprawa jakości usług medycznych - zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, - wzrost aktywności seniorów poprzez zapewnienie im dostępu do kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, - rozwój wolontariatu dla osób starszych, niepełnosprawnych, chorych, - powstawanie środowiskowych form terapii
2.	Ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie społeczne	- poprawa warunków życia mieszkańców, - zapewnić odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom tego wymagającym, - zwiększenie dostępu do rynku pracy, - aktywizacja osób bezrobotnych poprzez zwiększenie ich kompetencji i potencjału, - zmiana jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy, -spadek liczby osób bezrobotnych, - wzrost liczby osób zatrudnionych w wyniku powstania nowych miejsc pracy,
3.	Uzależnienia	- zwiększenie świadomości dzieci młodzieży i dorosłych w kwestii mechanizmów powstawania uzależnienia oraz jego skutków, - zmniejszeni liczby osób uzależnionych - rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny - ograniczenie dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży
4.	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	- wzmocnienie rodziny jako wartości - zwiększenie dostępności do systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, - promowanie lokalnych inicjatyw na rzecz rodziny, - aktywizacja społeczno-zawodowa członków rodzin

		zagrożonych wykluczeniem społecznym, -wzmocnienie integracji wśród członków rodzin, -zmniejszenie liczby osób objętych wsparciem asystenta rodziny,
5.	Przemoc w rodzinie	- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - zwiększenie dostępu osób doznających przemocy do specjalistycznej pomocy, - ochrona ofiar przemocy, -zwiększanie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

4.1. Misja

Przeprowadzona diagnoza społeczna w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zamian w okresie objętym strategią, pozwoliły na określenie celu głównego niniejszej strategii, którym jest:

Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Suchy Las zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym poprzez eliminację negatywnych zjawisk społecznych

Najistotniejszym założeniem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców gminy Suchy Las. Głównym celem strategii w latach 2017-2025 jest stworzenie instrumentów, metod i sposobów takiego oddziaływania na sferę społeczną, by osiągnąć globalną poprawę warunków życia mieszkańców ze szczególnym naciskiem na rzecz rodzin i jednostek korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono główne kierunki realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną.

4.2. Cele strategiczne

W oparciu o analizę SWOT, doświadczenie pracowników OPS oraz diagnozę problemów społecznych, sformułowane zostały następujące obszary:

1. Osoby niepełnosprawne, długotrwale chore i starsze
2. Osoby zagrożone ubóstwem, bezrobociem i wykluczeniem społecznym.
3. Osoby uzależnione
4. Rodziny dysfunkcyjne
5. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie

Dla każdego z obranych obszarów wyznaczono cele strategiczne, które ułatwia realizację celu głównego.

Cel strategiczny nr 1

Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i starszych

Cel strategiczny nr 2

Wspieranie osób bezrobotnych w celu minimalizacji ubóstwa i wykluczenia społecznego

Cel strategiczny nr 3

Zapobieganie uzależnieniom od alkoholu, narkotyków i innych substancji oraz łagodzenie skutków uzależnienia

Cel strategiczny nr 4

Wzmacnianie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu

Cel strategiczny nr 5

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz łagodzenie jej skutków

4.3. Wskaźniki realizacji działań zawartych w strategii

Do każdego celu strategicznego zostały obrane kierunki niezbędnych działań oraz wskaźniki realizacji działań

Lp	Cel strategiczny	Cele operacyjne-kierunki niezbędnych działań	wskaźniki
1.	Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i starszych	1.zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym	- liczba osób , którym udzielono wsparcia psychologicznego
		2. udzielanie wsparcia finansowego rodzinom, w których występuje niepełnosprawność, długotrwała choroba	-liczba rodzin, którym udzielono wsparcia finansowego
		3.Rozwój środowiskowej formy opieki i wsparcia dla osób starszych	-liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych
		4.Propagowanie i prowadzenie Klubu seniora „Dębowy Liść „, na terenie gminy Suchy Las jako ośrodka wsparcia dziennego dla osób starszych	- liczba uczestników biorących udział w zajęciach klubu
		5.podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, chorych i starszych	-liczba osób biorących udział w szkoleniach
		6.objęcie osób niepełnosprawnych, chorych i starszych pomocą wolontariuszy	- liczba osób, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu, - liczba działających wolontariuszy
2.	Wspieranie osób bezrobotnych w celu minimalizacji ubóstwa i wykluczenia społecznego	1.Motywowanie osób bezrobotnych do aktywnego poszukiwania pracy i usamodzielnienia się.	- liczba zawartych kontraktów socjalnych
		2. świadczenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych	- liczba osób, które zostały objęte pracą socjalną
		3. Zapewnienie pomocy materialno-bytowej osobom i rodziną, w których występuje bezrobocie, ubóstwo	- liczba przyznanych świadczeń
		4.Inicjowanie i organizowanie projektów aktywizacji i integracji społecznej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym finansowanych ze źródeł zewnętrznych	- liczba zrealizowanych projektów, - liczba osób objętych tą formą wsparcia

3.	Zapobieganie uzależnieniom od alkoholu, narkotyków i innych substancji oraz łagodzenie skutków uzależnienia	1.zapewnienie pomocy finansowej osobom uzależnionym i ich rodzinom	- liczba osób, którym przyznano świadczenia
		2.zaspokajanie potrzeb socjalnych dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia	- liczba dzieci, którym udzielono pomocy z powodu uzależnienia rodziców
		3. współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- liczba kierowanych wniosków do GKRPA - liczba osób uzależnionych od alkoholu -liczba wniosków skierowanych do Sądu o leczenie odwykowe
		4.współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy organizującymi wypoczynek dla dzieci i młodzieży	- liczba dzieci biorących udział w wypoczynku
4.	Wzmacnianie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu	1.Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodziny z dysfunkcjami	- liczba rodzin , którym udzielono wsparcia - liczba rodzin objętych pomocą asystenta
		2. zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju	- liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą w formie dożywiani - liczba dzieci biorących udział w wypoczynku letnim i zimowym
		3. współpraca z innymi instytucjami w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży	- liczba dzieci i młodzieży biorąca udział w wypoczynku
		4.współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- liczba działających świetlic na terenie gminy - liczba dzieci biorących udział w zajęciach w świetlicach opiekuńczo-wychowawczych
		5.Prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w kierunku aktywności zawodowej rodziców	- liczba zawartych kontraktów socjalnych
		6.włączanie do pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi wolontariuszy z zakresu pomocy w nauce i organizacji czasu wolnego	- liczba rodzin objętych wolontariatem, - liczba wolontariuszy
		7.Współprca z organizacjami , stowarzyszeniami działającymi na rzecz rodzin	- liczba osób objętych pomocą danego stowarzyszenia lub organizacji
5.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz łagodzenie jej skutków	1.Wsparcie psychologiczne, prawne, socjalne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	- liczba udzielonych porad prawnych, - liczba udzielonych porad psychologicznych, - liczba osób , które skorzystały z pomocy finansowej
		2. wzmocnieni współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie zapobiegania, identyfikacji i zwalczania przemocy w rodzinie	- liczba interwencji funkcjonariuszy Policji z powodu przemocy w rodzinie - liczba sporządzonych Niebieskich Kart

		3. rozpowszechnianie materiałów informacyjno -edukacyjnych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- liczba rozpowszechnionych materiałów
		4. Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń, konferencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia poziomu umiejętności i zwiększenia skuteczności pracy z klientem	- liczba zorganizowanych szkoleń i konferencji - liczba osób uczestniczących w szkoleniach konferencjach
		6. prowadzenie rozmów prewencyjnych ze sprawcami przemocy o konsekwencjach stosowania przemocy oraz o możliwościach udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie	- liczba przeprowadzonych rozmów, - liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie - -liczba osób, które ukończyły program

Rozdział V

Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowania:

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w strategii jest jej finansowanie oraz pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zadań. Zakłada się, że ramy finansowe i zabezpieczenie finansowe „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Suchy Las „, obejmują lata 2017-2025, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategicznie i operacyjne. Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy Suchy Las,
- środki przekazywane gminie z budżetu państwa (dotacje),
- środki funduszy krajowych (PFRON),
- projekty konkursowe i systemowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej
- środki pozyskiwane przez organizację pozarządowe i związki wyznaniowe

Rozdział VI

Monitoring i ewaluacja strategii

W celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań, strategia musi być poddana monitoringowi i ewaluacji.

Przedmiotem ewaluacji są przede wszystkim procesy i działania, których przebieg można zmienić w celu ich ulepszenia lub przyjęcia innych decyzji o sposobie ich prowadzenia. Ewaluacja i monitoring będą istotnymi elementami oddziaływań i jednocześnie głównymi instrumentami oceny strategii, dostarczać będą bowiem aktualnych informacji na temat efektywności podejmowanych działań, pozwalać na ciągłe aktualizowanie nieefektywnych treści, pełnić będą również funkcję aktywizacyjną oraz społeczno-polityczną. Będą miały również znaczenie dla podmiotów realizujących strategię, które sprawdzają w ten sposób efektywność działań i skuteczność przyjętych założeń.

Przy realizacji niniejszej strategii podstawowe znaczenie będzie miała skuteczność i efektywność podjętych działań. Oznacza to potrzebę ciągłej analizy, wdrażania i realizowania zadań, działań. Następnym monitoringowi i ewaluacji powinny być decyzje praktyczne dotyczące planowania, tworzenia, korekty realizowanego planu. Ewaluacja to proces polegający na badaniu przyczyn rozbieżności między zaplanowanymi, a rzeczywistymi rezultatami. Prowadzona będzie również ocena. Ocena poszczególnych działań strategii dokonywana będzie systematycznie raz w roku przez zespół pracowników socjalnych, po przedłożeniu analizy jakościowej i ilościowej realizacji celów. Analiza dokonywana będzie w oparciu o realizację celów strategicznych.

Zakończenie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się do wdrożenia w gminie Suchy Las nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia ukierunkowuje działania władz samorządowych, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego modelu systemu pomocy społecznej.

Celem Strategii są działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawie sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości.

Strategia jest instrumentem mającym pobudzać do aktywności organizacje i instytucje działające na terenie gminy oraz samych mieszkańców.

Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także aktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Strategia jest zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej, wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizującym organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego. Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Od realizacji powyższych założeń i determinacji w procesie wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zależeć będzie jej efektywność w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców gminy Suchy Las.

Bibliografia

Leśniak M., Wodowski G. „ *Ocena skali używania środków odurzających przez młodzież szkół średnich województwa małopolskiego*” *Biuletyn Informacyjny Narkomania* 2003, nr 1
Mazur J. „*Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość*” Warszawa 2002
Praca Badawcza GUS pod tyt. „*Pomiar ubóstwa na poziomie powiatów*” (LAU1)- etap II 2015

Czasopisma

Pietruszka M. „*Przemoc- wyzwanie dla świata*” *Niebieska Linia* 2002, nr 6
Trafiątek E. *Praca socjalna* 2014 nr 5

Akty prawne

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. , poz. 1390)
Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 poz. 721)
Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2016 poz. 930)
Ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11.02.2016 r. (Dz. U. 2016 poz. 195).

Strony internetowe

www.suchylas.pl

Pozostałe źródła

Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2012-2015
Sprawozdanie MPiPS za I-VI/ 2016
Diagnoza aktualnego stanu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Suchy Las
Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych na zlecenie gminy Suchy Las 2016
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Suchy Las na lata 2016-2021.

Spis tabel, wykresów, map, rysunków

Spis tabel

Tabela nr 1

Powody udzielenia pomocy w latach 2012-2016.

Tabela nr 2

Liczba gospodarstw objętych pomocą z OPS.

Tabela nr 3

Wykorzystanie środków z budżetu wojewody na realizację zadań zleconych w 2015r.

Tabela nr 4.

Świadczenie wychowawcze za okres 01.04.2016 do 31.10.2014 r.

Tabela nr 5

Liczba osób objętych pomocą Ośrodka z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2016

Tabela nr 6

Liczba mieszkańców w latach 2012-2015

Tabela nr 7

Liczba osób, którym przyznano pomoc w formie usług opiekuńczych w latach 2012-2016

Tabela nr 8

Liczba osób objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2012-2016

Tabela nr 9

Liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka z powodu bezrobocia w latach 2012-2016

Tabela nr 10

Liczba zarejestrowanych mieszkańców gminy Suchy Las w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu w latach 2012-2016

Tabela nr 11

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2012-2016.

Tabela nr 12

Liczba osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu w latach 2012-2016

Tabela nr 13

Liczba przeprowadzonych interwencji w związku z naużywaniem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych.

Tabela nr 14

Przestępstwa/ wykroczenia popełniane pod wpływem alkoholu w latach 2013-2015

Tabela nr 15

Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las w latach 2012-2015

Tabela nr 16

Wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las w latach 2012-2016

Tabela nr 17

Realizacja procedury Niebieskiej Karty na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Suchy Las w latach 2016-2016.

Spis wykresów

Wykres nr 1 wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart wraz z linią trendu w Gminie Suchy Las w latach 2012-2016 r.

Spis map

Mapa nr 1 Gmina Suchy Las